

Pædagogisk læreplan for Dagtilbudsområde Midt 2024-2026

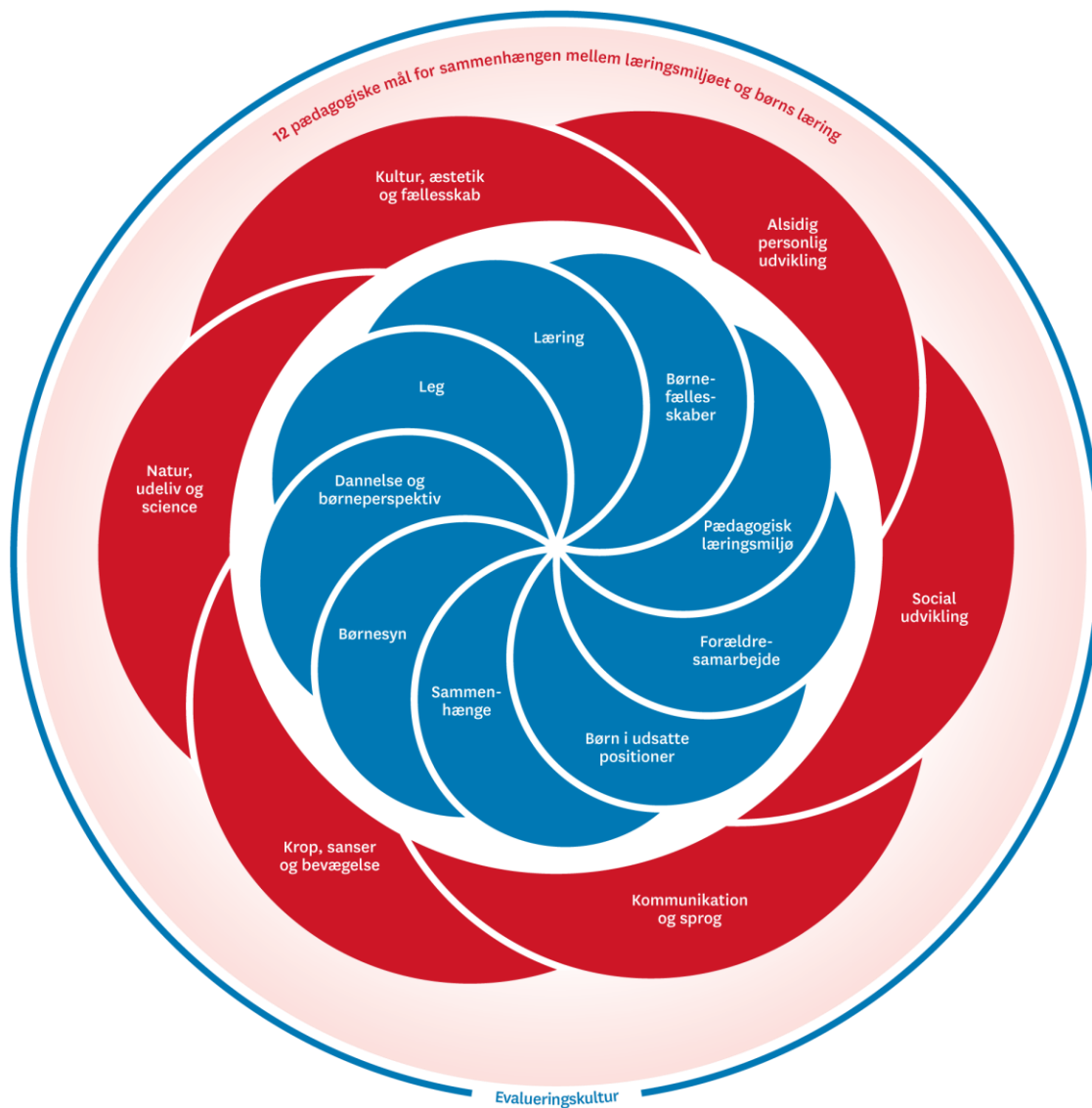

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indholdsfortegnelse

Hvem er vi?	4
Pædagogisk grundlag	5
Børnesyn	7
Dannelse og børneperspektiv	8
Leg	9
Læring	10
Børnefællesskaber	11
Alle børn skal være en del af et betydningsfuldt fællesskab – dette skal vi som voksne altid hjælpe med	11
Pædagogisk læringsmiljø	12
Samarbejde med forældre om børns læring	13
Sammenhæng til børnehaveklassen	14
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	16
Inddragelse af lokalsamfundet	16
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	17
De seks læreplanstemaer	18
Alsidig personlig udvikling	18
Social udvikling	20
Kommunikation og sprog	22
Krop, sanser og bevægelse	24
Natur, udeliv og science	26
Kultur, æstetik og fællesskab	28
Evalueringskultur	30
Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan	32

Det pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Hvem er vi?

Dagtilbudsområde Midt

Hvad kendetegner dagtilbudsområde Midt

Alle har ret til at blive mødt dér, hvor de er og være en del af et værdifuldt fællesskab.

Udgangspunktet for vores pædagogiske arbejde er børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse og især trivsel og den trygge tilknytning er forudsætninger for, at vi kan understøtte børnenes udvikling optimalt. Vores primære opgave er, at børnene udvikler tillid til dem selv og deres eget værd. Derfor møder vi altid børnene med en tro på, at de gør det bedste, de kan.

Vi er et mangfoldigt dagtilbud der, sammen med forældrene, har for mål at udvikle livsduelige børn. Vi ser forældrene som medspillere og sammen har vi et gensidigt ansvar for børnenes udvikling og trivsel.

Legen er omdrejningspunkt for vores pædagogiske praksis og for vores tilgang i alt, vi laver og vi opfatter leg og læring som hinandens forudsætninger.

Også børnenes sproglige og kommunikative udvikling er gennemgående i vores læringsmiljøer og vi arbejder med en høj grad af fokus på sprog og kommunikation i alt fra hverdagssituationer, gennem legen og til forældresamarbejdet.

Vi vægter børns deltagelse i meningsfulde sociale fællesskaber med både voksne og børn. Børnene skal opleve samhørighed og gensidighed gennem nære relationer og venskaber, så de lærer om sig selv, om hinanden og af hinanden.

Vi tager udgangspunkt i en systemisk grundforståelse og ser barnet i et kontekstuel perspektiv. Derfor er det vores ansvar at tilpasse rammerne og læringsmiljøet omkring børnene og sikre, at alle børn får gode forudsætninger for trivsel, mestring og udvikling.

Vores seks børnehuse

Område Midt består af seks børnehuse, som ligger i Mariagerfjord kommune.

De seks børnehuse er: Børnehuset Farvervænget, Børnehuset Bymarken, Onsild Børnehus, Børnehuset Stoldalen, Wiegaardens Naturbørnehave og

Børnehaven Myretuen:

I det pædagogiske arbejde vægter vi de bløde værdier som; omsorg, tryghed, nærvær, tillid og anerkendelse. Vi tror på, at disse værdier er med til at skabe endnu bedre trivsel samt gode læringsmiljøer for udvikling, læring, fællesskab og dannelse. Endvidere er der stor fokus på selvhjulpenhed.

Interaktionen mellem barn og voksen tager udgangspunkt i fælles opmærksomhed, og den pædagogiske tilgang bærer præg af en neuropsykologisk tilgang, hvor den grundlæggende udviklingsforståelse er, at barnet har brug for hjælp til at udvikle egenskaberne; opmærksomhed, energiregulering, empati, impuls kontrol samt metallisering.

Blandt medarbejderne vægtes det gode psykiske arbejdsmiljø som; tillid, ærlighed, respekt, åbenhed samt stor omsorg for hinanden.

Vi vægter at der er fast personale på stuerne, da det er med til at opbygge stabile rutiner, rammer, struktur samt tryghed for børnene. Vort mål er, at når man kommer i Børnehaven Myretuen så opleves bl.a.; en god stemning, en god atmosfære, udviklende læringsmiljøer.

Pædagogisk grundlag

Pædagogiske grundprincipper for dagtilbudsområde Midt

Grundprincipperne er formuleret med afsæt det pædagogiske grundlag samt de værdier, vi vægter højt i vores pædagogiske praksis, for at sikre dagtilbud i høj kvalitet.

Børnesyn

*At være barn, har værdi i sig selv og alle børn er unikke
Børn kan mere end vi tror og vi skal lytte til dem*

Dannelse og børneperspektiv

*Barnet skal inddrages i og have indflydelse på deres dagligdag
Vi kigger altid ind bag barnets hensigt.*

Leg

Legen er en gennemgående del af hverdagen i vores dagtilbud

Læring

*Vi guider og viser vejen for barnet – dette skal vi som voksne tage ansvar for
Vi ser og opfatter barnet som en del af en sammenhæng*

Børnefællesskaber

Alle børn skal være en del af et betydningsfuldt fællesskab – dette skal vi som voksne altid hjælpe med

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen

Forældresamarbejde

Forældrene kender deres barn bedst og sammen har vi et gensidigt ansvar omkring barnets udvikling

Børn i udsatte positioner

Børn gør det bedste, de kan

Sammenhæng til børnehaveklassen

Vi arbejder med sammenhænge gennem hele barnets hverdag

Inddragelse af lokalområdet

Nærmiljøet og lokalsamfundet er også en del af vores læringsmiljø

Arbejdet med et fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Børnemiljøet skal tilpasses børnegruppen og ikke omvendt

Sammen kan vi mere!

Børnesyn

At være barn, har værdi i sig selv

Vi skal se børn, som de er og ikke kun som det, de skal blive til. Der skal være plads til at være barn. Børn er forskellige, har forskellige forudsætninger og udvikler sig i forskellige tempi.

Det gode børneliv bygger på begreberne *being*, *belonging* og *becoming* – dét at være til og retten til en barndom. Dét at høre til og dét at skulle udvikle sig til at kunne begå sig i samfundet.

Vi ser og forstår barnet, som en del af en social sammenhæng og den kontekst, det er en del af. Det vil bl.a. sige familien og dagtilbuddet. Det betyder, at vi ikke kigger på det enkelte barn isoleret, men på samspillet i børnegruppen, vores egen praksis og vores arbejde med det pædagogiske læringsmiljø omkring børnene. Det er derfor vores ansvar at tilpasse læringsmiljøets krav og forventninger til barnets/børnenes forudsætninger og kompetencer.

I den pædagogiske praksis betyder det, at vi er nysgerrige på og værdsætter barnets styrker og potentiale, uanset forskellige behov, livsvilkår og interesser. Vi ser børnene og deres kompetencer og understøtter deres oplevelse af mestring og af at have indflydelse på eget liv – at give alle børn en stemme og medbestemmelse i deres hverdag.

Vores vigtigste rolle er at opbygge trygge, nærværende og anerkendende relationer til børnene, der understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det er vores opgave at lytte til børnene, tage dem alvorligt og møde dem dér, hvor de er, så de oplever at have betydning og samtidig stimulere og udfordre dem, så de får mod til at være aktive medskabere af deres hverdag.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal inddrages i og have indflydelse på deres dagligdag

Vores tilgang til dannelse og børneperspektiv, hænger i høj grad sammen med vores børnesyn, hvilket vil sige, at vi værner om retten til at være barn, men samtidig er vi bevidste om, at vi bidrager til, at børnene understøttes bedst muligt i at være en del af, orientere sig og handle i samfundet og de kulturer, normer og værdier, der omgiver dem.

For os er trivsel grundstenen for dannelse og læring. Derfor er vi bevidste om, at det miljø, vi skaber omkring barnet, giver forudsætninger for, at barnet kan trives og, at vi har en særlig vigtig rolle heri. Det er vores ansvar at skabe rammer, der inviterer barnet til at være aktivt deltagende både i hverdagsituationer, i børneinitierede aktiviteter og voksenplanlagte forløb.

I praksis betyder det, at vi værner om barnets perspektiv og initiativ, hvilket vil sige, at vi er optagede af, hvad barnet tænker og, at vi bestræber os på at forstå barnet ud fra barnets eget perspektiv. Vi tilrettelægger trygge, men forskellige og varierende læringsmiljøer, der gør det muligt for børnene at udvikle sig ud fra deres egne niveauer og tempi.

For os handler dannelse og børneperspektiv om at tage udgangspunkt i børnenes ideer og interesser og inddrage børnenes perspektiver på verden i vores læringsmiljøer. Det kræver, at vi er i stand til at sætte os i barnets sted og, at vi søger at forstå deres virkelighed. Børnene skal være aktive deltagere i at forankre viden og værdier.

Derfor iagttager vi, lytter og spørger ind til børnene og vi er forpligtiget til at bruge den viden, vi får fra dem. Vi er opmærksomme på dét, børnene udtrykker, både verbalt og nonverbalt og vi forsøger at forstå dét, der ligger bag ved børnenes sproglige ytringer, deres handlinger og reaktioner.

Vi skal understøtte børnene i oplevelsen af at være en del af et større fællesskab, så det enkelte barn oplever sig selv i forhold til den omverden, det er en del af. Det vil sige, at vi skal understøtte, at barnet får selv-erkendelse og bevidsthed om sig selv gennem sin position, som deltager i et fællesskab.

Barnet skal opleve, at dets stemme har en betydning på lige fod med andre og børn skal inddrages, så de kan tage stilling, ytre sig og få indflydelse på deres dagligdag. Samtidig skal børnene lære at være en del af et fællesskab, hvor der også er rammer og regler, man skal lære at begå sig i. Børnene skal øve sig i at træffe valg, tage stilling og være lydhøre over for hinanden.

Derfor inddrager vi systematisk børnene aktivt i vores planlægning og processer omkring både aktiviteter såvel som dagligdagens rutiner, fordi børnene skal have indflydelse på deres egen læring – en læring og en dagligdag i institutionen, som de oplever som meningsfuld og som de kan drage værdifulde erfaringer gennem. Dette gør vi bl.a. gennem løbende dialog og med nysgerrighed omkring, hvordan vi bedst muligt sikrer, at børnenes perspektiver kommer til udtryk i dagligdagen. En dagligdag, der også vil bære præg af konflikter og hvor der er plads til både at få nye ideer og til at lave fejl.

Leg

Legen er en gennemgående del af hverdagen i vores dagtilbud

Legen er et grundlæggende element i barnets udvikling og hænger i høj grad sammen med barnets læring. Legen bidrager til at danne ramme for de læringsprocesser, barnet indgår i og den understøtter bl.a. fantasi, nysgerrighed, sproglige og sociale kompetencer.

Legen er omdrejningspunkt for venskaber og dannelse af relationer. Det er igennem legen, at barnet lærer at forhandle og løse konflikter.

Det er også gennem legen, at børn får mulighed for at forstå, øve sig og erfare verden, både som individ og i samspil med andre og i dagtilbuddet og uden for dagtilbuddet. Derfor skal legen have en betydelig plads i hverdagen og vi skal værne om legen.

I praksis betyder det, at vi er opmærksomme på legefællesskaberne og legemiljøerne. Vi rammesætter, guider, understøtter legen og vi positionerer os selv i legen (foran, ved siden af, bagved).

Vi er opmærksomme på, hvordan legefællesskaberne udvikler sig og hvordan vi tilrettelægger det fysiske miljø, så det inviterer til leg og med plads til uforstyrret leg. Vi har dialoger med børnene om legen og vi er opmærksomme på, om der er behov for understøttelse i at komme ind og ud af en leg, fastholdelse i og udvidelse af en leg og vi er særligt opmærksomme på de børn, der står uden for legen. Dette understøtter vi bl.a. gennem rammesatte legeaktiviteter, der gør det muligt at inddrage de børn, der har behov for hjælp til deltagelse i en leg.

Vi arbejder med balancen i, at der skal være plads til børnenes frie og selvinitierede leg med hinanden og den voksenmotiverede leg og, at lege er forskellige afhængigt af børnenes alder, køn, interesser og erfaringer.

Vi understøtter rollelege, symbollege og fantasilege og der skal være plads til mange typer leg, både de spontane, de mere strukturerede, de vilde/motoriske lege og de rolige og fordybende lege. Derfor er vi også opmærksomme på vores egen rolle i legen – er vi medlegende og understøtter eller er vi for styrende.

Det er vigtigt for os, at børnene er medbestemmende omkring legen, så de har indflydelse på rammerne for deres leg; hvad de kan lege med, hvordan de leger, reglerne for legen osv. Det kræver, at vi er nysgerrige på børnenes lege og kontinuerligt reflekterer over vores egne perspektiver på leg.

Læring

Vi ser og opfatter barnet som en del af en sammenhæng

Vi forstår læring i et systemisk perspektiv. Det vil sige at dét, vi gør, påvirker børnegruppen og det enkelte barn, men også omvendt. Dette er vigtigt i vores tilrettelæggelse af læringsmiljøet.

Læring er en proces og er til stede hele dagen. Læring kan ikke anskues isoleret og i vores dagtilbud foregår læring i en vekslen mellem børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og i dagligdagens rutinesituationer. Læring kan være tilegnelsen af ny viden, nye færdigheder, nye kompetencer, nye oplevelser, nye forståelser eller nye måder at handle på.

Læring er dynamisk og opstår i spontane situationer og i rammesatte aktiviteter og det er vigtigt, at vi kan skabe plads til begge dele.

I vores pædagogiske praksis betyder det, at vi har fokus på at skabe et alsidigt, men samtidig trygt læringsmiljø, der understøtter børnenes sociale, kognitive og emotionelle udvikling.

Vi arbejder ud fra børnenes nærmeste udviklingszone, så vi har løbende fokus på at undersøge og reflektere over forhold, der fremmer barnets trivsel og udvikling. Derfor er vi nysgerrige på, hvad der optager og interesserer børnene, hvad der udfordrer dem og hvordan vi hjælper dem videre. Ligesom i legen, er vi også her bevidste om vores positionering (foran, ved siden af, bagved).

Vi skal bidrage til at åbne børnenes erfaringsverden, så de, gennem dagligdagen i dagtilbuddet, får mangfoldige erfaringer inden for et bredt spektrum af tematikker. Vi skal understøtte, at barnet får en forståelse af sig selv og andre. Vi skal hjælpe med at udvide børnenes viden og syn på verden, understøtte deres nysgerrighed og eksperimenteren og tilegnelse af ny læring igennem både aktiviteter og oplevelser, men også i de "små" hverdagssituationer og i selve relationen og samspillet mellem børn og børn og voksne. Derfor opfordrer vi barnet til selv at finde på løsninger og reflektere.

Vi inddrager børnenes perspektiver og tager ved lære af børnenes syn på verden og vi er bevidste om, at børnene har forskellige læringsstile.

Børnefællesskaber

Alle børn skal være en del af et betydningsfuldt fællesskab – dette skal vi som voksne altid hjælpe med

Relationer og venskaber er afgørende for det enkelte barns dannelse, læring, trivsel og udvikling og vil være det resten af livet. Andre børn har betydning for barnets erfaringer og børnene bidrager til hinanden gennem deres indbyrdes relationer. Derfor er det væsentligt, at oplevelsen af at høre til allerede skabes i dagtilbuddet.

Alle børn har ret til at være en del af og mestre fællesskabet.

Det betyder, at vi stræber efter at skabe et læringsmiljø, der giver deltagelsesmuligheder for alle børn og som tager udgangspunkt i den aktuelle børnegruppes behov, aktivitetsniveau og interesser. Vi er derfor opmærksomme på både det enkelte barn i børnegruppen og børnegruppen som helhed og vi arbejder bl.a. med fælles opmærksomhed i både de vokseninitierede aktiviteter og i børnenes lege.

Vi skaber plads til, at børnene kan danne venskaber på tværs af alder, udviklingstrin, køn, social baggrund og kultur gennem forskelligartede aktiviteter på tværs af de faste børnegrupper.

Børn har forskellige betingelser for deltagelse i fællesskabet og det er vores opgave at sikre, at alle børn har mulighed for at bidrage til fællesskabet med deres individuelle styrker og interesser, så de oplever at have betydning med deres tilstedeværelse i gruppen.

Vi hjælper børnene ind i fællesskaber og hjælper dem med at få øje på hinandens fælles interesser og vi støtter dem i at lære at sige fra ved u hensigtsmæssige fællesskaber.

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen

Læring foregår over hele dagen og ikke kun i bestemte tidsrum. Læring foregår både sanseligt, motorisk, sprogligt, kognitivt, socialt og emotionelt. Barnets trivsel er en forudsætning for læring og for det pædagogiske læringsmiljø og for os, er det gode læringsmiljø tæt forbundet med leg.

I vores pædagogiske praksis betyder det, at vi gør os faglige og didaktiske overvejelser over tilrettelæggelsen af læringsmiljøet, så det tager højde for og tilgodeser både det enkelte barn og børnegruppen, i det omfang, det er muligt.

Vi prøver os frem og reflekterer sammen med fokus på barnets udbytte af vores læringsmiljø og, hvad der virker/ikke virker, så vi løbende kan justere.

Vi bestræber os på at udvide og udvikle læringsmiljøet, så det forbliver dynamisk. Derfor inddrager vi børnegruppens perspektiver løbende og giver børnene indflydelse på deres hverdag, så læringsmiljøet følger børnenes spor og vi planlægger aktiviteter og organisering med udgangspunkt i børnenes forudsætninger.

Vi tilrettelægger aktiviteter, så de tager højde for børnenes aktuelle udvikling, interesser og behov og er opmærksomme på at justere dette for at efterkomme det enkelte barns deltagelsesmuligheder.

Vi er bevidste om vores rolle ind i læringsmiljøet som tilgængelige, engagerede og responsive voksne, der sætter ord på børnenes følelser og behov og reagerer aktivt på dem. Vi har samtaler med børnene og stiller åbne spørgsmål til det, som børnene oplever og udviklende spørgsmål, der skal understøtte børnenes evne til at reflektere og undre sig. Dette understøtter desuden et rigt sprogligt miljø i vores dagtilbud.

Derudover er vi bevidste om betydningen af børnenes indbyrdes relationer, så vi støtter børnene i deres deltagelsesmuligheder og strategier for at indgå i både nye og kendte fællesskaber med andre børn, med fokus på, at alle børnene lykkes med at etablere venskaber og relationer til hinanden.

Børnene skal opleve at være til nytte. Dette gør vi bl.a. gennem rutinerne i hverdagen, hvor børnene bliver inddraget i de praktiske opgaver i løbet af dagen og, hvor vi giver os tid til at tale med børnene om opgaverne undervejs. Dagligdagens rutiner og genkendelighed giver mulighed for mange læringsituationer, der styrker børnenes selvhjulpenhed, evne til at samarbejde og oplevelsen af at bidrage.

Samarbejde med forældre om børns læring

Forældrene kender deres barn bedst

Fordi vores børnesyn tager afsæt i en systemisk grundforståelse, er barnets forældre den vigtigste kontekst, som barnet ikke kan adskilles fra, når vi skal forstå barnet og dets vilkår og udvikling.

Vores samarbejde med forældrene har stor betydning for at barnet føler sig tryk og oplever sammenhæng i dagtilbuddet, og for dets muligheder for at danne relationer til de voksne.

Forældrene er den vigtigste ressource til at forstå barnets udvikling, trivsel, dannelse og læring og det er vores ansvar at skabe rammerne for det trygge, konstruktive og tillidsfulde samarbejde med forældrene. Et samarbejde, der skal bygge på åbenhed, dialog, gensidige perspektiver og respekt, med barnets trivsel og læring i fokus. Vi skal desuden være fleksible i samarbejdet og være åbne for, at forældre/familier har forskellige behov, normer, kulturer og sociale baggrunde. Det vil sige, at vi skal skabe et differentieret samarbejde gennem forventningsafstemning med den enkelte familie.

I praksis betyder det, at vi skal være opsøgende over for forældrene. Vi skal sørge for, at der er løbende dialog, sparring og kommunikation med forældrene – både så vi kan blive klogere på barnets baggrund og forudsætninger, men også for at kunne støtte forældrene omkring deres barns udvikling og trivsel. Vi bestræber os på at vejlede forældrene på forskellige måder og afhængigt af barnets og familiens behov.

Selvom det er os, der bærer ansvaret for det trygge og konstruktive forældresamarbejde, har vi også forventninger til forældrene. Barnets udvikling er både forældrenes og vores ansvar og derfor forventer vi, at forældrene deltager, holder sig orienteret og bakker op om samarbejdet.

Forældrene bidrager til dagtilbuddets læringsmiljø ved at overlevere viden om barnet til dagtilbuddet, ved at være aktive i dialogen omkring barnets trivsel og udvikling og ved at spørge nysgerrigt og åbent ind til dagtilbuddets hverdag.

Den daglige kommunikation og overlevering med forældrene foregår i hente/bringe situationer og gennem opslag på AULA. Derudover foregår samarbejdet gennem forældresamtaler og dialoger omkring barnets generelle trivsel og udvikling og i Hjernen&Hjertet.

I forældrebestyrelsen kan dagtilbuddets pædagogiske principper løbende drøftes. Forældrebestyrelsen giver forældrene en stemme ind i den pædagogiske praksis og har mulighed for at påvirke udviklingen af det enkelte dagtilbud. Forældrebestyrelsen udgør også en del af den dialog, der er mellem forvaltning og det politiske niveau. Gennem høringsvar og dialogmøder har forældrebestyrelsen, som repræsentanter for den brede forældregruppe, mulighed for at påvirke dagtilbuddenes kvalitet og udvikling i et større perspektiv.

Børn i udsatte positioner

Børn gør det bedste, de kan

Alle børn kan på et tidspunkt og af flere forskellige årsager, være i en udsat position i kortere eller længere tid.

Læringsmiljøet er af stor betydning for børns trivsel, og især for børn i udsatte positioner.

Derudover er stabile og trygge relationer afgørende for børn i udsatte positioner. Både barn-barn relationen og barn-voksen relationen. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet og der skal være kvalitet i interaktionen mellem barn og voksen.

Vores grundsyn er systemisk. Det betyder, at det er vores ansvar at kigge på den kontekst, som barnet indgår i og justere miljøet, så det tilgodeser de børn, der er i udsatte positioner. Derfor justerer vi vores læringsmiljø, så det rummer de børn, der har behov for en ekstra indsats i forbindelse med aktiviteter, rutiner og leg med henblik på at fremme disse børns læring, udvikling og trivsel. Det betyder også, at vi justerer vores indretning af det pædagogiske læringsmiljø, så det er fleksibelt og kan tilpasses, når der er behov for dette (eksempelvis gruppestørrelse, rummets tydelighed). Dette gør vi for at sikre lige deltagelsesmuligheder for alle med udgangspunkt i, at barnet skal forblive i børnefællesskabet og at en særlig indsats ikke skal foregå isoleret fra den fælles børnegruppe.

Vi har positive forventninger til barnet og vi arbejder med afsæt i barnets ressourcer og kompetencer, så barnet oplever at mestre at være en del af fællesskabet. Vi ser børnene og er nysgerrige på deres adfærd og deres baggrund for at handle, som de gør.

Vi arbejder systematisk omkring opsporing af tegn på mistroivsel, så vi kan handle tidligt og udarbejde forebyggende tiltag omkring barnet. Vi observerer barnet og laver handleplaner i samarbejde med forældrene. Her tager vi afsæt i DPU (Dansk Pædagogisk Udviklingsbeskrivelse) som redskab til at sikre os, at vi kigger hele vejen rundt om barnet. Vi justerer løbende DPU'en.

Vi arbejder tværfagligt, så vi sikrer os et systematisk og helhedsorienteret blik på barnet og vi bruger vores viden fra dette arbejde til at reflektere over og tilrette læringsmiljøet, så det skaber optimale rammer for en understøttende indsats for barnet. Vi deltager i samarbejdsforum, herunder PPR (Tale/høre konsulenter, Fysio- og ergoterapeuter, psykologer), sundhedsplejen, tidlig indsats, familierådgivningen (socialrådgivere)

Som en del af den forebyggende indsats, er forældrene de primære omsorgspersoner og betydningsfulde samarbejdspartnere, som vi samarbejder med og vi støtter gennem dialog og vejledning. Deres viden er værdifuld i forhold til at etablere tryghed og trivsel både i dagtilbuddet og hjemmet. Det er vores ansvar at opretholde en tillidsfuld relation, men vi er gensidigt forpligtede i vores samarbejde omkring barnet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Sammenhænge i børns hverdag

Selvom der, i den styrkede læreplan, er fokus på sammenhængen mellem dagtilbud og skole, er vi opmærksomme på sammenhænge i alle de overgange, børnene møder i deres dagligdag. Det er både overgangene i hverdagen i dagtilbuddet

og de større overgange, som eksempelvis mellem vuggestue/dagpleje og dagtilbud eller fra dagtilbud videre til skole.

I vores praksis, skaber vi sammenhæng gennem vores relationsarbejde og med afsæt i genkendelighed, fordi det skaber tryghed. Barnet vil opleve skift og overgange mange gange i sit liv, men i dagtilbuddet er det os, der skaber rammerne for, at sammenhængene giver mening for børnene, og vi forsøger derfor at give børnene erfaringer med sig, som de kan trække på og som giver dem en fornemmelse af genkendelighed i nye situationer.

Børnefællesskaberne er også af stor betydning for barnets oplevelse af sammenhæng – både i og uden for dagtilbuddet. Dét at have nogle at læne sig op ad, bidrager til at børnene oplever en højere grad af tryghed og mod på nye situationer.

Konkret i forhold til sammenhængen mellem dagtilbud og børnehaveklasse, arbejder vi med overlevering af viden om børnene og børnegruppen. For de ældste børn har vores læringsmiljø fokus på at styrke børnenes forudsætninger for at kunne mestre en positiv overgang til skolen. Derfor arbejder vi bl.a. med at styrke børnenes sociale kompetencer, så de får positive erfaringer med at deltage i fællesskabet og dermed positive forventninger i forhold til de sociale fællesskaber i skolen. Vi arbejder med at styrke børnenes mod på nye udfordringer og oplevelser, evnen til fordybelse og troen på egne evner. Derud over, arbejder vi med selvhjulpethed og støtter børnene i at indgå i mere vokseninitierede aktiviteter og til at være i situationer, hvor der stilles krav til dem, såsom at vente på tur og behovsudsættelse. Det er dog vigtigt, at vi er opmærksomme på den aktuelle børnegrupes behov og at vi tager udgangspunkt heri.

Derud over har vi et tæt samarbejde med barnets forældre, når vi skal skabe en god og tryk sammenhæng fra hjem til dagtilbud. Dette gælder også i overgange fra dagtilbud til skole, hvor samarbejdet mellem dagtilbud, skole og forældre sikrer, at barnet oplever overgangen så harmonisk som muligt og sikrer en tydelig sammenhæng.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Lokalsamfundet er dagtilbuddenes nærmiljø og lokalsamfundet og dagtilbuddene har betydning for hinanden. Samarbejdet med lokalsamfundet kan bidrage til at give børnene nye erfaringer med verden og dermed styrke vores pædagogiske læringsmiljø. Derfor er det vigtigt, at vi er en aktiv del af det lokalsamfund, der omgiver os, så vi skaber læringsmiljøer for børnene gennem inddragelse af forældre, bedsteforældre, frivillige, lokale samarbejdspartnere og lignende.

Vi skal præsentere børnene for nærmiljøet og lokalområdet, så de får kendskab til det og vi skal samarbejde med og invitere os selv ind hos lokale aktører. Vi bestræber os på at udnytte de muligheder, der er omkring os i lokalsamfundet og de omgivelser, vores institutioner ligger i. Vi skal derfor benytte naturen omkring vores dagtilbud, kulturinstitutioner, lokale virksomheder, idrætsforeninger osv. Vi tager på gåture i lokalsamfundet og vi taler med børnene om de steder, vi tager hen.

Alle vores dagtilbud afspejler det lokalsamfund, de er en del af. Det betyder, at forældrene og familierne også er en del af lokalsamfundet og vi drager nytte af den mangfoldighed, der er i vores lokalsamfund.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Et børnemiljø med fokus på trivsel

Børnemiljøet udgør et væsentligt aspekt i forhold til at sikre børns trivsel, udvikling og læring.

Når vi integrerer det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske arbejde, tager vi udgangspunkt i den aktuelle børnegrupperes ønsker, behov og udfordringer, men vi bestræber os også på at tage højde for det enkelte barn.

Vi skal skabe fysiske, psykiske og æstetiske rammer, der indbyder til leg, læring og udvikling hos børnene. Det er os, der skaber rammerne, gennem vores forskellige ressourcer, vores refleksioner og løbende evalueringer af børnemiljøet.

Det fysiske børnemiljø:

De fysiske rammer har betydning for læringsmiljøet og vi bruger rummet til at understøtte vores pædagogiske praksis – både inde og ude. Vi tilpasser rammerne, så børnene kan udvikle sig og så de har mulighed for at udfordre deres sanser og nysgerrighed. Vi ændrer løbende på indretningen af rummene med afsæt i, hvad der optager børnene i deres lege og aktiviteter. Indretningen skal være indbydende og vi gør os overvejelser omkring læringsmuligheder i rummene og, at der skal være en tydelig indretning, som er genkendelig og let for børnene at aflæse. Der skal være plads til leg i både små og store grupper og til både stille og motoriske lege.

I denne proces, er det vigtigt, at vi inddrager børnene, da det er deres oplevelser, der danner ramme for de justeringer, vi laver og fordi, der skal være "tilbud" og legemuligheder, der appellerer til den brede børnegruppe.

Desuden skal de fysiske rammer understøtte den daglige struktur og gøre det lettere for børnegruppen at navigere i hverdagen.

Det psykiske børnemiljø:

Det psykiske læringsmiljø afspejler vores børnesyn og læringssyn. Vi skal lytte til børnene og møde dem dér, hvor de er og de skal have muligheden for at være med til at præge deres hverdag.

Vi ser barnet som en del af en sammenhæng og vi opfatter læring som noget dynamisk, og derfor skal børnemiljøet ikke skabes isoleret fra børnenes perspektiv.

Vi udviser glæde ved at være sammen med børnene og afstemmer os efter børnene og vi er bevidste om de narrativer, vi skaber omkring det enkelte barn og børnegruppen gennem vores sprogbrug og de fortællinger, vi forstærker.

Det æstetiske børnemiljø:

Det æstetiske miljø skal have et formål. Vi er opmærksomme på børnenes egne æstetiske og særlige udtryk, men frem for alt har vi fokus på processen og diversiteten omkring de produkter, som børnene laver. Der er mange måder, hvorpå børnene kan udfolde sig æstetisk og det er vores opgave at støtte børnene og byde ind med hjælp med udgangspunkt i barnets egne ønsker og forudsætninger.

Vi arbejder på, at børnenes æstetiske udtryk er tilstede i dagtilbuddet og at udsmykningen er i børnehøjde, men samtidig er vi opmærksomme på børnenes evne til at sortere i de æstetiske indtryk, der omgiver dem.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Barnets alsidige personlige udvikling har betydning for barnets trivsel og generelle læring. For os handler alsidig personlig udvikling om at anerkende barnets ret til at være barn. Livsduelighed betyder, at barnet skal lære sig selv og sine følelser at kende, at tro på sig selv og udvikle sit selvværd, selvtillid og empati gennem en tryk tilknytning til nærværende og responsive voksne. Vi sikrer, at børnene føler sig set og hørt og vi anerkender de små succeser i hverdagen.

De relationer, barnet indgår i, er med til at forme og præge barnet. Særligt samspillet mellem det pædagogiske personale og barnet har betydning for barnets alsidige personlige udvikling. Det betyder, at vi har fokus på den trykke relation mellem det pædagogiske personale og barnet. Vi bestræber os på at se hvert barns styrker, men samtidig være opmærksom på, hvor de har manglende erfaring, så vi kan hjælpe dem videre og understøtte barnets trivsel og udvikling.

Også barnets relation til andre børn har betydning for barnets personlige udvikling. Barnets udvikling af engagement og deltagelseskompetencer bliver understøttet i en vekselvirkning mellem barnets trygge tilknytning til det pædagogiske personale og dets deltagelse i børnefællesskaber. Det er i fællesskaberne, at børn bl.a. lærer at afkode, tage initiativ, bidrage til og opleve gensidighed i sociale sammenhænge. Derfor er det vigtigt, at alle børn oplever sig som en værdifuld del af et fællesskab og det er vores ansvar at understøtte børnenes relationsdannelse og særligt for de børn, der har svært ved at indgå i fællesskabet.

Gåpåmod vedrører barnets relation til omverdenen og måden, hvorpå barnet møder verden - herunder barnets udforskning af omverdenen, nysgerrighed, vedholdenhed, konflikthåndtering, hvordan de mestrer udfordringer og aflæser og håndterer følelser egne og andres følelser.

Det er det pædagogiske personales opgave at understøtte barnets alsidige personlige udvikling, men vi kan ikke gøre det alene. Derfor er samarbejdet med børnenes forældre en væsentlig del af at skabe trivsel og udvikling hos barnet.

Myretuens pædagogiske læringsmiljø understøtter den alsidige personlige udvikling ved:

I det pædagogiske arbejde er tryghed, nærvær og omsorg og forudsigelighed udgangspunktet, når vi udvikler barnets alsidige udvikling.

- Det er i samarbejde med forældre, at vi udvikler barnet.
- Vi møder barnet med udviklings- og alderssvarende udfordringer, således at det oplever følelsen af at mestre stadig mere. Det er vigtigt, at vi ser det enkelte barn, og tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone. Nogle børn går selv i gang og andre skal motiveres. Vi giver barnet et "kærligt" skub en gang imellem. Barnet slipper stille og roligt den voksne og begynder at lege lidt – kommer tilbage – og bevæger sig længere væk, og barnet ved, at den voksne er der. Vi giver barnet tid og plads så barnet udforsker i eget tempo, og på den måde udvikler barnet tryghed, som gør at barnet får mod til at give slip.
- Personalet møder barnet på en anerkendende og positiv måde ud fra de otte samspilstemaer i ICDP. Gennem samtale og i leg spejler vi barnets følelser. Vi kan bruge forskellige hjælpemidler som *Fri for mobberi*, små skuespil, rytme- og sanglege eller litteratur f.eks. "Drengen, der ikke ville sige undskyld", "Leopold er ond." m. flere.
- Vi er tydelige voksne, rammesætter og skaber tryghed. Vi hjælper barnet med at øve sig i at mærke egne grænser og i at respektere andres. Vi guider barnet i at afstemme sin adfærd i forhold til situationen.
- Vi bruger rutinepædagogikken ved f.eks. at øve rutiner for af-og påklædning, guide barnet til at holde styr på egne ting i garderoben, samt guide børnene til at vente på tur i samtalen ved at bruge ventetegn (to fingre vent mod barnet der kommer og afbryder).
- Fra august 2022 - juni 2023 var vi i et kompetenceløft forløb med Tea Thyrre Sørensen¹ med udgangspunkt i "Tilknytning og dannelse i dagtilbud" – en neuropsykologisk tilgang til et fælles pædagogisk grundlag.
- Vi arbejder ud fra en Neuropsykologisk tilgang (Tea T. Sørensen - se ovenfor): hvor den grundlæggende udviklingsforståelse er, at barnet har brug for hjælp til at udvikle følgende egenskaber: opmærksomhed, energiregulering, empati, impuls kontrol samt metallisering. Har barnet været i ubehag af forskellig art: hård fødsel, for tidlig født, mindre stimulation, mindre nærvær m.m. kan barnet have brug for ekstra hjælp i sin udvikling.
- Vores tilgang til barnet, foregår bedst ved at vi "taler" til barnets sanser (sansende niveau); eks ved berøring, øjenkontakt, anerkendende nærvær og barnet skal blot følge anvisning. Vi kalder det *Button up*. Barnet lærer gennem sine følelser. Vi bliver en form for karavanefører, og barnet følger os. Begynder vi at; sætte en masse ord på, skælder ud, retter på barnet er vi på et kognitive niveau og der arbejdes *Top down*. Vi skal i stedet for tale til det sansende niveau. Eks. Vi sætter os ned, lægger en hånd på skulderen på barnet, siger med rolig stemme eks.: "Jeg kan se, at det er svært for dig i dag at få tøj på, nu sidder jeg ved siden af dig".

¹ Pædagogisk-psykologisk konsulent og supervisor, musikpædagog, efteruddannet indenfor forskellige neuropsykologiske metoder.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Deltagelse og medindflydelse, empati og legens betydning for social læring er centrale elementer i den styrkede pædagogiske læreplan, i arbejdet med social udvikling.

Når vi skal understøtte barnets sociale udvikling, arbejder vi bl.a. med barnets deltagelse og medindflydelse i sociale fællesskaber. Vi har fokus på, gennem læringsmiljøet, at skabe inkluderende fællesskaber, der rummer alle børn og hvor alle har mulighed for at bidrage betydningsfuldt og opleve sig som værdifuld ind i fællesskabet. Det betyder, at vi har fokus på mangfoldigheden i fællesskaberne og på, hvordan børnene aktivt får mulighed for at ytre sig og bruge deres stemmer. Vi har fokus på at lære børnene at deltage i fællesskaberne og lære hvordan man samarbejder med og giver plads til hinanden.

Børn udvikler deres evner til at aflæse og spejle andres følelser gennem samspil og relationer med andre. Det er også her de lærer at give plads til andres følelser og får øjnene op for, at der er andre omkring dem, der forstår verden anderledes. Dette styrker vi ved at være rollemodeller og selv udvise empati gennem vores adfærd i mødet med børn og voksne. Børnene skal møde empatiske voksne i dagtilbuddet og i deres

samspil med andre børn. Dette understøtter vi ved at have fokus på børnenes indbyrdes relationer, vores evne til at vise omsorg, sensitivitet, være nærværende og lyttende og møde børnene dér, hvor de er.

Leg er også vigtig for børns sociale udvikling og relationsdannelse og legen har værdi i sig selv. Vi sikrer derfor, at der er plads til legen og vi guider og udvikler gennem leg.

Myretuens pædagogiske læringsmiljø understøtter Social Udvikling ved:

- Vi skaber pædagogiske læringsmiljøer. Vi laver fysiske læringsrum, hvor der er mulighed for at lege uforstyrret i mindre grupper. Derudover kan vi sætte rammer for børnenes leg, f.eks. via time-timer.
- Vi støtter op om, at børnene opbygger venskaber, håndterer konflikter og uvenskaber. Eks. indretter stuen, legemanuskripter.
- Vort mål er at alle børn skal føle sig som en del af et fællesskab. Personalet støtter børn, der har svært ved at være i/ blive en del af fællesskabet. Eks. ved verbalt at booste et barn. Vi kobler børn sammen, men nogle gange er kemien der ikke, og der skal vi ikke tvinge dem sammen. I disse tilfælde kan vi gå på andre stuer og finde evt. legekammerater.
- I rutinerne i hverdagen lærer vi børnene at dele, vente på hinanden og hjælpe hinanden, samt dele den voksnes opmærksomhed. Vi anvender "ventetegn".
- Vi taler med børnene i konfliktsituationer, for at give dem redskaber til bedre at se og forstå samspillet og de konflikter, der kan opstå. Vi arbejder med, at børnene selv får evner til selv at sætte ord på og løse konflikter, herunder kompromisets kunst. Eks. spørger vi børnene: "Hvad kunne du sige til X i stedet for at tage legetøjet fra hende?"
- Vi har aldersopdelte grupper. Her laver vi mere målrettede og dybtgående aktiviteter.
- I foråret er der Spiregruppeforløb for de ældste børn for hele børnehuset. I brobygningsøjemed foregår Spireforløbet på Valsgård Skole. Formålet er yderligere at give børnene mulighed for at lære hinanden bedre at kende, knytte nye venskaber på tværs af stuerne, og få flere og anderledes udfordringer, end der er i dagligdagen sammen med de yngre kammerater, større frihed og ansvar.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog handler om børns mulighed for at interagere med deres omverden og har betydning for deres relationsdannelse og udtryksmuligheder og, dermed er kommunikation og sprog vigtigt for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Børns sproglige og kommunikative udvikling styrkes gennem samspil med andre. Derfor har børn behov for at indgå i meningsfulde interaktioner af høj kvalitet med både børn og voksne og de har behov for det ofte.

Eftersom børn får vigtige sproglige input fra os, er vi sproglige rollemodeller. Vi bestræber os på at være bevidste om vores måde at kommunikere på og vi skal vise og give børn erfaringer med, hvordan man samtaler. Det vil sige, at vi bl.a. stilladserer samtaler, stiller meningsfulde spørgsmål, stimulerer talesproget og justerer vores måde at kommunikere på ud fra børnenes alder og udviklingsniveau. Desuden understøtter vi også barnets erfaringer med sprog og kommunikation i leg med andre børn.

Fællesskaberne bidrager til at udvikle og udvide børns sproglige og kommunikative kompetencer og omvendt er sprog og kommunikation en af forudsætningerne for, at børn kan indgå i fællesskaber. Derfor er fællesskabet, og her igennem legen, en vigtig øvebane for ordforråd, dialog og for at udtrykke behov, tanker og følelser, både verbalt og nonverbalt.

Myretuens pæd. læringsmiljø understøtter Kommunikation og sprog ved:

- Der er stor fokus på i samarbejde med forældrene at skabe de bedste mulige rammer for at have et sprogunderstøttende miljø for alle børn.
- Vi er bevidste om, at kommunikation har stor betydning i legen, relationer samt løsning af problemer og konflikter. Ved konflikter to børn imellem er vi guidende til at børnene selv finder løsninger. Eks. Hvis et barn tager noget legetøj fra et andet barn, og det begynder at græde: "Hvad kan du sige til x?"
- Vi støtter barnet i at sætte ord og begreber på de oplevelser, som barnet er i i hverdagen. Vi understøtte tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn eks. ved spisning, tøj på.
- Det sker også ved hjælp af rim, remser og sange, turtagning i samtalen, genfortællinger om oplevelser, samt ved at lade børnene tale fremfor at tale for dem. Vi er lyttende og spørgende med anerkendelse, så barnet får udtrykt følelser, tanker og behov. Vi øver os i, at en samtale består af mindst 5 turtagninger. Vi hjælper børnene til at indgå i dialoger/samtaler, hvor de skiftes til at være i en tale- og en lytteposition, f.eks. i samlingerne, ved måltider, gruppe, i leg og spil.
- Der er fokus på nutid og datid bl.a. ved gennemgang af dagen og i samtalen med barnet: hvad lavede du i går? Der er tale om begreberne: start, midte og slut.
- Vi skriver f.eks. på tavle i garderobe, og på AULA, om oplevelser, og opfordrer forældre til at tale med deres barn om, hvad barnet har lavet i børnehaven, så barnet får mulighed for genfortælling.
- Der laves i samarbejde med forældre sprogvurderinger. Der vurderes om resultatet kalder på en særlig opmærksomhed og dermed en fokuseret indsats. Hvis det vurderes nødvendigt, kan vi i samarbejde med forældre kontakte PPR med henblik på vejledning.
- Der er mulighed for i børnehaven at lave en TSK-grupper (tale, sprog, kommunikation) i samarbejde med tale- og hørekonsulenten. Dette opstår, hvis vi vurderer, at der er brug for en særlig sprog indsats for enkelte børn.
- Der er i 2023 indkøbt bøger gennem puljen "Bogglad". Vi var selv med til at udvælge bøgerne til vores børnehave.
- Bøger er synlige og let tilgængelige.
- Ved emnearbejde kontaktes Hobro Bibliotek og de kommer med relevante bøger.
- Vi gør brug af *Mariagerfjord Bibliotekernes læringstilbud* med forløb i børnehaven.
- Vi har en sprogmentor i huset som til personalemøder kan holde oplæg om bl.a. etablering af sproglige læringsmiljøer. Dette oplæg gav inspiration til øvrige kollegaer i forhold til bl.a. bogstavslyde. Der blev lavet tiltag i læringsmiljøet. Eks. en station hvor alfabetet er synligt og plads til at sidde og skrive.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Krop sanser og bevægelse handler om børns muligheder for at lære deres kroppe at kende, at mærke kroppen og bruge kroppen.

Kroppen udgør bl.a. fundamentet for børns viden, erfaring og følelsesmæssige tilegnelse og danner grundlag for barnets deltagelse. Det er vores opgave at understøtte barnets erfaring af verden gennem kroppen. Derfor sigter vi mod at tilrettelægge et læringsmiljø, hvor børnene har mulighed for at bruge kroppen – at udforske og afprøve sig selv – samtidig med, at de oplever glæden ved at bruge kroppen og udvikler en naturlig nysgerrighed.

Børn bruger sanserne til at lære om sig selv og lære om deres omverden. Sanserne danner grundlag for at erfare og forstå verden. Vi bestræber os på at tilpasse læringsmiljøet, så børnene får mulighed for at eksperimentere, hjælpe dem med at opbygge kropsbevidsthed og kropsfornemmelse samt forstå kroppens signaler. Læringsmiljøet skal tilgodese børnenes tre motoriske grundsanser og de øvrige fire sanser.

Bevægelse er børns udforskning af verden og kroppen. Børn lærer at mestre sine egne og andres kropslige og sanselige udtryk gennem bevægelse og samspil med andre. Gennem bevægelse i fællesskabet styrkes bl.a. også børns læring af spilleregler, normer og deltagelsesmuligheder. Vi bruger os selv og læringsmiljøet aktivt til at give børnene inspiration til og erfaringer med forskellige former for bevægelse. Vi giver dem mulighed for sanselig fordybelse og nærvær samt mulighed for at mærke kroppen.

Myretuens pædagogiske læringsmiljø understøtter Krop, sanser og bevægelse ved:

- Vi arbejder i høj grad med selvhjulpenhed.
- Vi skaber mulighed for, at det enkelte barn oplever glæde og forståelse for egen krop – og at det oplever glæde ved at være i bevægelse. Der er både planlagte og spontane aktiviteter, og vi følger ofte barnets initiativ. Vi understøtter, at børnene er motiverede for bevægelse og ro, samt at de fysiske aktiviteter opleves meningsfulde

- Børnene prøver kræfter og gør erfaringer. Børnene præsenteres for fysiske aktiviteter, der har forskellig grad af kompleksitet, og der er gentagelse af bevægelserne, så de bliver automatiseret.
- Inde er det primært finmotorikken der er fokus på; perler på perleplade, perler på snor, puslespil, modellervoks, tegne, bygge med LEGO m.m. Af bevægelse af mere grov motorisk karakter laves der motorikbane og der udføres Action Kids.
- På legepladsen og i nærmiljøet er der især mulighed for læringsmiljøer til styrkelse af grov motorik såsom rutsje, cykle, gynge, gå, løbe, trille ned ad bakken på legepladsen, spille bold m.m. Vi udfordrer børnenes kredsløb, puls, åndedræt samt musklerne, til at blive fysisk udholdende.
- Nogle børn har brug for hjælp til; at deres krop og nervesystem kommer i ro, at kunne fordybe sig, selvregulering. Nogle børn; får dybe tryk på kroppen, sidder på en trip trap stol med fod og ryg-støtte, sidder på earpude, får fodbad og afslapning. Nogle børn har faste pauser i løbet af dagen. Vi har stilletid under den første "rugbrød" til frokost.
- Børnene understøttes i forhold til nærmeste udviklings zone.
I forhold til de tre primære sanser: taktil-, vestibulær- og kinæstisensansen, styrker vi barnet, netop hvor det har behov, så en sans i ubalance ikke spænder ben for barnets alsidige udvikling. Hvis et barn har en ubalance i vestibulærsansen, træner vi denne sans eksempelvis ved at gynge. Nogle børn får fodbad til at stimulere taktilsansen og der laves sansebaner.
- Er et barn særlig udfordret med en given ting, inddrages forældre så det pædagogiske arbejde sker i et tæt samarbejde.
- *Ernæring:* Vi har til forældre -og for egen skyld- udfærdiget et skriv om den sunde madpakke og dens betydning.
- *Søvn:* Børn må gerne sove til middag. Søvn er vigtigt, da det giver energi. Der er dialog med forældrene om, hvor længe barnet skal sove. Tidligere havde vi den holdning, at vi ikke ville vække børn, der sover til middag. Men nu læner vi os op af materiale fra centerforsoevn.dk.
- *Hygiejne:* Gode vaner i håndhygiejne er med til at styrke sundheden, og vi har fokus på gode rutiner i forhold til hygiejne, f.eks. at hoste og nyse i ærmet. Børnene vasker hænder, når de kommer til børnehaven. Anvisninger for almen håndhygiejne følges.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

For os handler natur, udeliv og science om, at få oplevelser i og med naturen, om at bruge sine sanser i forhold til naturen og om at få kendskab til naturen. At være i naturen har positiv indvirkning på børns trivsel og læring.

Vores pædagogiske arbejde med natur har fokus på at bruge naturen som omdrejningspunkt for at lege, udforske og fordybe sig.

Børn skal opleve naturen. Det er vores mål at understøtte, at børn får erfaring med og viden om natur og naturfænomener. Vi har fokus på, at børnene skal være glade for og have lyst til naturen. Barnets møde med naturen bidrager både til læring og dannelse. Dannelse i form af selvindsigt og dét at se sig selv i en større sammenhæng og læring og engagement, når vi hjælper med at koble viden på børns oplevelser i naturen. Dette sker bl.a. gennem stimulering af sanserne, når vi har samtaler med børnene om naturen og når børn bruger naturen som øvebane.

Uderummet giver børn mulighed for sansning, motorisk bevægelse, kreativitet, fantasi. Udelivet kan styrke børns nysgerrighed og det rummer andre muligheder for leg og for mere uforstyrret leg end indendørsrummet. Udelivet har bl.a. positiv indvirkning på børns evne til at koncentrere sig, fastholde opmærksomhed, på hukommelsen og på børns deltagelsesmuligheder, fordi der typisk kan tilgodeses andre former for deltagelse i udendørs leg.

Science aspektet er et fokus på naturvidenskab og teknologi og generelt en undersøgende tilgang til naturen. Her får børnene mulighed for at danne erfaringer med årsag, virkning og sammenhænge. Vi går på opdagelse sammen med børnene og inddrager deres viden og spørgsmål og giver børnene mulighed for at undersøge og eksperimentere. Vi arbejder med at give børnene kendskab til naturen i lokalområdet og om, hvordan man værner om naturen.

Myretuens pædagogiske læringsmiljø understøtter Natur, udeliv og science ved:

- Læringsrummet finder sted både inde og ude. Det sker ofte, at et barn spørger om en specifik ting om natur og science. Vi kan sammen læse i bøger og få viden via iPads og google lens.
- På legepladsen har børnene mulighed for at stifte bekendtskab med forskellige materialer så som sand, jord, skov, vild have, vådt og tørt.
- Vi går tur til bl.a. Bækken, Byskoven og søen ved Byskoven på forskellige tider af året. Her klatre vi i træer, bygger huler af blade, lege gemmeleg, finde fuglereder, lytte til fugle, følger haletudsens cyklus, oplever de forskellige årstiders påvirkning på naturen.
- Vi samler naturmaterialer og kan tage med ind. Vi plukker/får fra forældre æbler og bær og laver syltetøj og æblekage. Børn kommer bl.a. med kastanjer som anvendes i aktiviteter.
- Vi tager indelegetøj med ud, så traditionelle indelege også foregår udenfor. Eks. dukker, farver og papir.
- Der er mange anledninger til dialog om naturen; årstider, vejret, efterårets farver, spiretid om foråret, påklædning, hvad man må spise i naturen m.m.
- Science:
Vi laver sansebane, løber i regnvejr uden tøj på (med underbukser), leger med regnvand, mudderhul, triller ned ad bakken, bruge forstørrelsesglas, putter ting fra naturen i terrarier, laver bål, puster sæbebobler, planter blomster til bedsteforældredag, er nysgerrige på regnbuen, lave forsøg, blande farver og snakke primær og komplementærfarver, laver isterninger, isterninger med farver, konditorfarve i vand ved vintergækker, sætter vindmøller op, spindelvæv på sort karton, presser blomster, laver græskarhoveder, laver forsøg med karse(med vand, uden vand, uden lys), tager billeder fra det sammen sted hver dag over en lang periode.
- I forhold til Natur har en stue arbejdet med *planeter m.m. ude i rummet*. Dette blev sat i værk ud fra et spørgsmål fra et barn. Barnets interesse blev fulgt, og det udviklede sig til et forløb med viden og kreativitet.
- At tage vare på naturen, er en vigtig ting at lære børnene: Vi sorterer affald i hverdagen og deltager i den årlige affaldsindsamling. På gåture samler vi også affald.
- Vi bruger naturen til at arbejde med de øvrige læreplanstemaer. F.eks. kan lege i naturen understøtte arbejdet med motorik, sprog og fællesskab.
- Forældre opfordres til at tage ting med til kreakasse.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Barnet får mulighed for at udtrykke sig gennem kultur og arbejdet med kultur, æstetik og fællesskab understøtter bl.a. børns følelsesmæssige udvikling.

Kultur hænger også sammen med de normer og værdier, der er i vores dagtilbud og hvordan disse påvirker vores praksis og børnenes sociale udvikling. Det pædagogiske arbejde omkring kultur, æstetik og fællesskab vedrører kulturelt indtryk og udtryk og det vedrører kultur og fællesskab.

Når vi arbejder med kulturelt indtryk, handler det bl.a. om børnenes oplevelser med æstetik i dagtilbuddet. Den æstetiske praksis giver plads til kreativitet og fantasi. Gennem æstetisk praksis i dagtilbuddet lærer børn om sig selv og om verden, de lærer at bearbejde indtryk og fortolke og de øver sig på at forstå og bearbejde følelser.

Kulturelt udtryk handler om børnenes skabende og eksperimenterende praksis. En praksis, hvor de får mulighed for at udtrykke sig gennem sansning, leg og improvisation. Det betyder, at vi bestræber os på at tilrettelægge læringsmiljøet således, at børnene både oplever mangfoldige æstetiske indtryk men, at de også får mulighed for selv at udfolde sig.

Kultur og fællesskab handler om børns deltagelsesmuligheder gennem kulturen og hvordan vi tilrettelægger vores pædagogiske praksis på baggrund af dette. Kulturen udvikler sig i fællesskaber og vi sigter mod at skabe en stærk og tryk fælles kultur med normer og værdier, der stimulerer børnegruppen og vi møder alle børn lige. Vi har respekt for forskelligheder og har fokus på mangfoldige fællesskaber og, at vi kan lære noget af hinanden.

Derudover arbejder vi med traditioner i et børneperspektiv. Vi er kulturformidlere og vi introducerer børnene til forskellige kulturelle traditioner og vi værner om vores traditioner for, at børnene kan opleve mangfoldigheden og værdierne i forskellige traditioner.

Myretuens pædagogiske læringsmiljø understøtter Kultur, æstetik og fællesskab ved:

- Børnene har adgang til- samt gennem de voksne, kendskab til forskellige materialer og redskaber, der kan give oplevelser og bidrage til skabende aktivitet. På nogle stuer er der en Kreakasse med eks. pomponer, fjer, toiletruller, rulleøjne.
- Børnene opfordres til at udtrykke deres fantasiverden gennem at tegne, male, modellere m.m. Vi udstiller ofte børnenes kunst på stuen og/eller på fællesarealer. Der kan også være cirkus optræden samt koncert for de andre børn og/eller forældre.
- Vi stimulerer og udvider børnenes fantasi. På stuerne er der klæd-ud-tøj, dukker til diverse eventyr eksempelvis Bukkebruse, LEGO figurer, Playmobil, dukkekrog, bilbaner, frisør m.m. Her er de voksnes rolle f.eks. voksendeltagelse i rolleleg, understøtte rollelege af legescripts.
- At læse i bøger er en vigtig kulturel inspirationskilde. Barnet bliver her præsenteret for forskellige emner. Disse emner/historier kan nogle gange, i samspil med de voksne, udmønte sig i små skuespil. Vi har et samarbejde med biblioteket, hvor vi rekvirere tema-inspireret materiale. (f.eks. tema om kroppen, vejret eller rummet) Desuden har vi fået midler fra 'Sprogglad' og der er tilgang til bøger er på alle stuer og i fællesrummet.
- Vi arbejder både med kultur i- og uden for børnehaven. Vi tager f.eks. i teater med de ældste børn, arrangementer på biblioteket, eller biblioteket kommer i Myretuen, til AMBU-fest i børnehøjde.
- Vi videregiver nogle danske traditioner; f.eks. fejre vi børnenes fødselsdag i børnehaven, til jul går vi bl.a. går i kirke og de ældste børn går Luciaoptog, til fastelavn klæder vi os ud og slår katten af tønden, til påske sør vi ofte karse og klipper påskepynt, til børnehavens fødselsdag inviterer vi gæster og hejser flag.
- Vi har også andre traditioner; F.eks. henter vi juletræ, vi holder børnejulefrokost, har juleafslutning, afskedsfest for de kommende 0. klassebørn og har bedsteforældreuge.
- Vi arbejder med æstetik, og i den forbindelse har vi fokus på at børnenes produkter/dokumentation bliver præsenteret på en overskuelig og visuelt behagelig måde. Når kunsten hænger på *et* område, giver det mere ro for det sensitive barn som rammes på synsstimuli. Eks. kan vi hænge børnenes tegninger op på en stor opslagstavle, hænge blade i en gren, eller vi kan dekorere et vindue. Vi har plakater i børnehøjde og vi forsøger i det hele taget at kigge på indretningen af stuerne og i huset generelt ud fra børnenes perspektiv og børnehøjde.
- Æstetik handler også om, at vi alle hjælper til med at rydde op i garderoben og på legepladsen, eller at vi plukker en flot buket blomster på en gåtur og sætter den i vase når vi kommer hjem.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi vil lave evalueringer på institutionsniveau, hvor vi drøfter og evaluerer udvalgte temaer løbende. Områdedederen er ansvarlig for, at der følges op på disse evalueringssprocesser. Som afsæt for evalueringerne og vores analyse af vores pædagogiske praksis, tager vi udgangspunkt i Børne- og Undervisningsministeriets ”Redskab til selvevaluering”, som vi også anvender som dokumentationsredskab. Herunder vil vi også anvende ”skema til handling”. Dette skal understøtte en struktureret dialog omkring vores praksis og en fælles fremadrettet plan for de næste skridt.

Dog er det op til den enkelte pædagogiske leder at beslutte, hvilken form for dokumentation, de anvender i deres evalueringssarbejde til at undersøge deres praksis (f.eks. observationer, praksisfortællinger, børneinterviews), så længe den understøtter og kvalificerer den faglige refleksion og, at dokumentationen kan bidrage med data til evalueringen af den pædagogiske læreplan i 2026. For at sikre det mest nuancerede blik på vores praksis, er det en fordel, at vi trækker på forskellige dokumentationsformer.

Vi er bevidste om, at vores fokus for evalueringerne skal være det pædagogiske læringsmiljøets betydning for børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse og at vi, på baggrund af evalueringerne, har ansvaret for at lave ændringer i læringsmiljøet.

Når vi evaluerer, har vi fokus på kvalitet og hvad kvalitet er for os lokalt. Til det tager vi afsæt i KVALid, som parameter for, hvad der kendetegner høj kvalitet i dagtilbud og hvad der skaber høj kvalitet.

Vores evalueringsarbejde skal både have et bagudrettet og fremadrettet perspektiv, idet vi kigger på de indsatser i læringsmiljøet, vi har arbejdet med, men i et udviklingsperspektiv, vi selv kan drage nytte af i vores pædagogiske praksis. Vores evalueringer skal hjælpe os med at få øje på "blinde pletter".

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

I 2026 skal vi evaluere vores arbejde med den pædagogiske læreplan og til det, vil vi anvende skabelonen til skriftlig evaluering, der er udviklet af Børne- og Undervisningsministeriet. Dette for at sikre, at vi opfylder de lovmæssige krav til evalueringen og som inspiration vores evalueringsproces. Evalueringen skal endvidere sikre, at vi får justeret vores læreplan, hvis evalueringen giver anledning til dette.

Den primære målgruppe for evalueringen er os selv samt forældrene i vores dagtilbud. Derfor inddrager vi forældrebestyrelsen i vores evaluering af den pædagogiske læreplan. Evalueringen vil efterfølgende blive offentliggjort på vores hjemmeside.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC